

Найвідоміший у світі твір Шевченка

Без сумніву, «Заповіт» – найбільш відома поезія Кобзаря. Як не дивно, написав її не старий дідуган, а молода людина, якій йшов лише тридцять перший рік... Тоді Т. Г. Шевченко не знав, що ця його поезія стане найпопулярнішою не лише на його батьківщині, але й далеко за її межами.

Вірш було написано на Різдво, 25 грудня 1845 р. у Переяславі. Якраз тоді Тарас Григорович важко захворів. І надій на порятунок – практично не було. Тому у важку хвилину він і лишив послання своєму народові. На щастя, міцний організм Шевченка перемаг хворобу, і через два тижні поет вже вирушив у путь на Чернігівщину за завданням Археографічної комісії. (До речі, нагадаємо, що саме завдяки цій комісії він і відвідав Острог).

А «Заповіт» пішов у люди: його переписували в десятках і сотнях примірників, передавали з рук у руки, вивчали напам'ять, аж поки твір не потрапив на сторінки невеликої збірки «Новые стихотворения Пушкина і Шевченки», що була надрукована у Лейпцігу 1859 року, пізніше — у Львові (1863 р.) та Петербурзі (1867 р.). Але найбільшого поширення він набув під час перевезення тіла Шевченка на Україну. Велика заслуга в цьому художника Г. Честахівського, який багатьох із тих, що прийшли на Чернечу гору попрощатися з Кобзарем, навчив «Заповіту».

У різних списках і різних виданнях цей вірш мав різні назви: «Завіщаніє», «Заповіт», «Думка», «Остання воля». З 1867 року за ним таки закріпилася назва «Заповіт».

Перший переклад іноземною мовою «Заповіту» здійснено 1862 року польською. Переклад виконав А. Гожалчинський, згодом – Є. Єнджиєвич. 1868 року вірш перекладено сербохорватською в інтерпретації А. Николина, 1869 року — російською. Переклад виконав М. Гербель. Сприяли поширенню «Заповіту» за межами України й українські поети. Іван Франко 1882 року переклав вірш німецькою мовою, а Сильвестр Калянець, мешкаючи в Бразилії, 1936 року переклав «Заповіт», як і низку інших поезій Кобзаря, португальською мовою.

Заповіт, зокрема, переклали білоруською мовою – З. Бядуля, Янка Купала; угорською – Й. Вальдапфель, сербською – Р. Пайкович.

1964 року у видавництві «Наукова думка» видали «Заповіт» Тараса Шевченка мовами народів світу»; у 1989 році книгу було доповнено і перевидано. Це – мініатюрне видання, тобто розмір книжечки менше 10 см у висоту. Є вона і в острозькому Музеї книги і друкарства. Там чимало перекладів – більше сотні. Серед них – і турецькою мовою.

Це переклад Е. Фахрі – турецького поета і прозаїка. Народився він у 1917 р. У вірші «Київська зелень» (1968) тепло згадує Т. Г. Шевченка. Але цей переклад – не перший. Найпершим вважається переклад, зроблений ще без підпису в органі Міністерства освіти Турецької Республіки — журналі «Хейят», 1927 року, № 12. Належить він, як довів літературознавець Я. Дзира, українському вченому і письменникові А. Ю. Кримському. Ось тому то ми і згадали саме турецький текст. Адже Агатангел Юхимович – колишній наш земляк, учень острозької прогімназії. Третій переклад «Заповіту» здійснив сучасний турецький поет Н. Думали, вже в наші дні.

Олександр ГЛАДУНЕНКО